СКВУ 1967

УКРАЇНСЬКА КОНСЕРВАТИВНА ДУМКА

НЕПЕРІОДИЧНИЙ ОРГАН КРАЙОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ С.Г.Д. У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

diasporiana.org.ua

БОГ-ГЕТЬМАН-УКРАЇНА.

УКРАЇНСЬКА

КОНСЕРВАТИВНА ДУМКА.

Ч.3.

СІЧЕНЬ 1968 РОКУ.

НЕПЕРІОДИЧНИЙ ОРГАН КРАЙОВОЇ

ОРГАНІЗАЦІЇ С.Г.Д. У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

БОГ - ГЕТЬМАН - УКРАЇНА

УКРАЇНСЬКА

КОНСЕРВАТИВНА ДУМКА

ч.3

СІЧЕНЬ 1968 РОКУ.

НЕПЕРІОДИЧНИЙ ОРГАН КРАЙОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ С.Г.Д. У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

З М І С Т.

1. Управа Ко СГД у Великобританії: РІЗДВЯНЕ ПРИВІТАННЯ..... І.

2. ЗМАРНОВАНІ РОКИ І НАДІЇ.....І

3. Павло Жежеря: Українсько Гетьманська Держава в світлі фактів. 5.

4. проф.А.Москаленко: З Історії Будування Пам"ятника Хмельницькому у Київі..... 10.

5. Степан Киянин: Праісторичні коріння української хліборобської культури.....13.

6. Л.Р.Суслик: Зразки злочиного господарування в СССР..... 17.

7. Зінько Запорожець: М І Й Р І Д Н И Й К Р А Й..... 20.

8. Ф.Яворський: Ч И Н Е Б Р А К Р О З У М У..... 24.

9. Нестор Щупак: Політичні і громадські сили Української Землі між першою та другою демократичними революціями в Росії / 1907 - 1917./ ..... 27.

У К Р А Ї Н С Ь К А К О Н С Е Р В А Т И В Н А Д У М К А.
Видається на правах рукопису для членів СГД і прихильників з метою ознайомлення з проблемами нашого минулого політичного і культурного життя.

Р І З Д В Я Н Е П Р И В І Т А Н Н Я .

ЇЇ ВИСОКІСТЬ ЯСНОВЕЛЬМОЖНУ ГЕТЬМАНІВНУ ЄЛИСАВЕТУ І ВСЮ ГЕТЬМАНСЬКУ РОДИНУ,УКРАЇНСЬКИХ ЇЄРАРХІВ І ДУХІВНИЦТВО,УСІХ УКРАЇНСЬКИХ ПАТРІОТІВ НА БАТЬКІВЩИНІ І НА ЧУЖИНІ СУЩИХ

ВІТАЄМО З СВЯТОМ РІЗДВА ХРИСТОВОГО І НАСТУПНИМ НОВИМ РОКОМ.

МОЛИМО ГОСПОДА БОГА ПІСЛАТИ ЇМ ТЕРПІННЯ,ВІРИ В ВОСКРЕСІННЯ УКРАЇНИ І СИЛ В БОРОТЬБІ ЗА ЇЇ ВОЛЮ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

УПРАВА КО СГД.

З М А Р Н О В А Н І Р О К И І Н А Д І Ї .

Нещодавні події в середовищі української еміґрації примушують переглянути пройдені роки боротьби за визволення України від чужинецької окупації,боротьби за незалежність України,якдержави українського народу.

Цього року московські большевики-комуністи святкують п"ятидесятиліття збройного повалення російського Тимчасового уряду і захоплення влади в свої руки,влади,яка принесла стільки страждань,стільки смертей, стільки поневолення,як,може,ні одна імперія в історії людства перед тим.

Большевики-комуністи,святкуючи збройне захоплення влади,святкуючи збройну революцію,святкуючи перетворення влади совєтів у владу російського народу,святкують і свою перемогу над окупованими ними народами, ідучи за старим славянофільським гаслом:"славянскіє ручьі сольются в русском морє".

Україна,як і інші малі народи,пригнічені Москвою,вже п"ядесять років /рахуючи від революції 1917 року/ перебуває в стані боротьби з загарбницькою Москвою. І чи ця боротьба носить характер збройної боротьби регулярної армії,чи війни повстансько-партизанської,чи війни ідей - різниці не робить. Україна з Москвою у війні.І ця війна не спиниться доти,доки москвини не заберуться з України,доки Український народ вільними голосами не вибере собі свого уряду.Москвини цього моменту бояться і,щоб забезпечити собі майбутні голоси,посилено вивозять українців в далекі околиці Московщини,а українські землі заселяє чистими москвинами.

Та не кориться український народ.Кращі представники його під моско-

вською окупацією все подають голоси протесту проти нищення української культури, нищення української інтеліґенції, нищення українського народу; протесту проти примусової московизації української молоді, українського життя.

Україна в жорстокій боротьбі за своє "бути чи не бути". Україна пригнічена, Україна скатована, Україна здесяткована все ж намагається розірвати кайдани поневолення.

Ввесь світ охопила пожежа боротьби за волю. Людство переживає нечуваний катаклізм, велику кризу. Ми всі є наочними свідками визволення малих, досі підкорених великими потугами народів і творення ними самостійних держав. Доба великих імперій минає. Фактично у світі залишилася лише одна велика колоніяльна імперія-Російська під вивіскою Союзу Республік. Та імперія, провідники якої кричать про "визволення малих народів, про капіталістичний визиск" так, ніби вони створили рай для трудящих.

Того ж пам"ятного 1917 року, коли в столиці Росії вибухла революція, коли впало самодержав"я царя Миколи II-Україна, силою факту відречення Миколи II від престолу, стала вільною країною, бо Переяславський договір Гетьмана Богдана Хмельницького з царем Олексієм відреченням Миколи II перестав був бути чинним.

Та не пощастило Україні. Представники українських соціялістичних партій, взоруючись на своїх московських товаришах, поставили своїм завданням боротьбу не за незалежність України від московського окупанта, а боротьбу за світову революцію, за нерозривний зв"язок таки з Москвою, але вже соціялістичною. Створивши партійним зговоренням Українську Центральну Раду, проголосили невідділення від Москви, цим самим наголошуючи дальшу важність Переяславської угоди Гетьмана Богдана, але вже з новими володарями Московщини. Кріз усі чотирм Універсали Центральної Ради червоною ниткою проходить твердження про невідділення від Москви.

Від того часу минуло півстоліття. Героїчна боротьба славного Українського війська, Спілка Визволення України, Спілка Української Молоді, Українська Автокефальна Православна Церква, нищення українського селянства в "розкуркуленні" і колективізація, нищення української інтеліґенції, "заселення" північних і підполярних просторів Московщини цвітом нашого народу, героїчна боротьба Українських Повстанців - все пішло на марне. Ті самі, хто під прапором Центральної Ради проголошував невідділення від Москви, хто довів Україну до сучасного стану, хто несе на собі

смертельний гріх загравання з Москвою,переговорів з московськими большевиками на зруйнування української державности,хто рострілював героїчних полуботківців,хто замордував героя-патріота П.Болбочана,хто продав полякам пів -України,аби під польською протекцією панувати над рештою нашої святої землі,по півстолітті української Голгофи знову закричали: "Назад до Москви!"

Вся республікансько-УНРівська преса закричала про "Українську національну революцію" чи то в унісон з московською "великою жовтневою революцією",чи то,щоб підкреслити своє стремління "невідділяючись від республіки російської" творити разом з москвинами "рай трудящих не вище від фельдшера".

По країнах українського розселення спритні політикани влаштовують для всіх,хто стоїть на платформі УНРади "святочні академії" національної ганьби "не відділяючись від республіки російської".

І саме на осінь цього року,точніше,на місяць листопад /бо ж "велика жовтнева" і була в листопаді!/ гробокопателі української державности і приурочили Світовий Конґрес Вільних Українців,щоб на ньому проголосити вірність твердженню Третього Універсалу Центральної Ради,що українські соціялісти навіть не уявляють собі України не в складі Росії,України самостійної не можуть уявити себе відірваними від "цілющого джерела" московського соціялізму. Та і чим же гірші українські соціялісти від московських братів? Ті мають "велику жовтневу,а ми будемо мати "велику національну"! Он як? І хоч протягом півстоліття не було й мови про якусь "велику національну революцію",щойно останнього року таке гасло з"явилося в лексиконі соц-республіканців. Правда,під тиском тверезіших людей,це гасло на СКВУ не появилося,проголошене не було,в місцях поселення все ж святкують"велику національну".

Відомий соціяліст українського роду Феденко в часописі "Свобода" виступив з широкою статтею,поділився своїми думками з приводу СКВУ. В числі за 31 жовтня,між іншим,пише таке: "Світовий Конґрес Вільних Українців виконає добру службу для свого народу,коли проголосить свою вірність до традиції Української Народньої Республіки,що була проголошена 20 листопада 1917 року Українською Центральною Радою в Києві". Що ж то за традиції УНР проголошені 19 /а не 20-листопада 1917року? В центральній Росії влада вже була в руках большевиків на чолі з Леніним. І все ж українські соціялісти,партійним заговоренням привласнивши

собі права вищої в Україні влади,писали в III Універсалі таке: "Не одділяючись від республіки Російської і зберігаючи єдність її, ми твердо станемо на нашій землі,щоб силами нашими помогти всій Росії,щоб уся Республіка Російська стала федерацією рівних і вільних народів". Ми не маємо місця і змоги переповісти усі події в Україні,які слідували за проголошенням такої "куцої "самостійности. Досить,що в новій "самостійній Україні все ще сиділи московські команданти,а українські соціялісти замісць того,щоб привести край до порядку стреміли "допомагати республіці Російській".

От і тепер,по п"ятидесятьох роках боротьби і страждань,вертаємось до вихідної точки: Федерація з Росією,невідділення від неї. Колосови,драчі,і павлички "круглі столи" з голубничими чимало попрацювали,щоб привести наших горе-державників до спільного знаменника,привести їх до нової Каноси.

І в той час,коли українці-патріоти в московській в"язниці народів героїчно чинять опір обмосковленню,українці у вільному світі посилають їм "щиру порадоньку": "Не тратьте куме,сили! Пускайтеся на дно!"-без Москви не обійтися,без Москви не прожити.В федерації з Москвою спасіння!

Ми ще не знаємо,як сприйняли делегати і так присутні на Світовому Конгресі Вільних Українців такі твердження всіх тих"хто стоїть на платформі УНР". Знаємо тільки,що соц-республіканці так гаряче готувалися до того Конгресу,що навіть до блюзнірства дійшли:останньої неділі перед Конгресом в соборі Св.Володимира "партійному президентові УНР в екзилі" Миколі Лівицькому вручили клейноди Гетьмана Івана Мазепи. Що ж,як торгувати,так торгувати! Торгували землями українськими,продавши полякам пів-України. А не стало земель-торгуємо святощами національними. Клейноди непримиреного борця проти Москви доручено партійному висуванцеві. Тато підписали контракт продажу земель,а син... що то він ще вступне! Майбутнє покаже.

На закінчення хочемо звернути увагу на парадокс. Ті,що півстоліття кричали про свій патріотизм,обвинувачуючи Гетьмана Павла за акт федерації з неіснуючою Росією,акт вимушений аліянтами,акт скерований на виграш часу для скріплення держави,у висліді змагань прийшли до ствердження "невідділення від Росії",а Гетьманський Рух,рух Державницький, твердо і безкомпромісово стоїть на позиціях повної незалежности від Росії.Для гетьманців компромісу з Москвою не може бути!

ПАВЛО ЖЕЖЕРЯ.

УКРАЇНСЬКА ГЕТЬМАНСЬКА Д Е Р Ж А В А В СВІТЛІ ФАКТІВ.

Говорити про повстання, існування і упадок Гетьманської Держави навіть з перспективи півсоліття досить трудно. Трудно тому, що, нам, дітям тих, хто брав участь в намаганні встановити незалежність України, хто брав участь в бурхливих подіях українського життя, події того часу виглядають в зовсім іншому світлі, ніж нашим батькам-учасникам українського ренесансу.

Трудно і тому, що протягом півстоліття, хоч і з"явилося багато додаткових спогадів учасників, вийшло на світ денний багато доти незнаних документів, з"явилися друком враження і оцінки чужинецьких спостерігачів українських змагань, все ж протягом минулого півстоліття ідейні противники гетьманщини намагалися замовчати існування Гетьманщини, перекрутити дійсний стан речей, спотворити державнотворчу роботу, збільшити помилки, неминучі в конструктивній роботі, замовчуючи позитивні сторони її.

Ми не збираємося сьогодні знову наводити знані факти, перелічувати дати, перераховувати осіб. І менше усього ми не збираємося когось обвинувачувати. Ми хочимо лише насвітлити факти минулого, дати загальний нарис подій на тлі того хаосу, тієї анархії, тієї боротьби сил, що завирували на широких просторах колишньої Російської імперії по першій Світовій війні.

Деякі українські публіцисти і політики на чужині останніми часами висувають назву тих подій в Україні як "Велику Українську Революцію". Нам здається, що більшої дурниці сказати не можна. Того часу відбулося дві революції в Росії. Обидві було скеровано проти російського уряду. Перша - проти царату, друга - проти тимчасового російського уряду. В Україні таких подій не було. Центральна Рада, чисто партійне твориво, до останніх днів свого існування лояльно трималася Тимчасового уряду в Петербурзі, то укліно прохаючи признати автономію України, то запевняючи про федерацію з Росією навіть в ІУ Універсалі-декларативнім, примушеним проголошенні незалежности України. А окремі діячі, і то провідні, Центральної Ради навіть з большевиками увійшли в згоду, аби тільки встановити "Рес-бубліку селян і робітників" в Україні.

І дивного в тому не було нічого. Адже всі провідні члени Центральної Ради були членами соц.дем. і соц рев. партій та брати по Марксу московських большевиків.

З розвалом російського фронту,величезні маси солдатів рушили додому "ділити землю".Явище цілком зрозуміле для зголоднілого на землю українського хлібороба. Рушили,та не всі. По всіх фронтах творилися українські частини і пробивалися збройно до Києва стати до розпорядження Центральної Ради в обороні України. Національний ентузіязм озброєних українців не мав меж. Якби діячі Ц.Ради підхопили і організували те піднесення озброєної України,то не було б Крут,не було б Базару,не було б Мурав"йова і Ївги Бош,не довелося б нашим батькам і нам тинятися по чужих чужинах і може,мапа Сходу Європи сьогодні виглядала б зовсім інакше.
Та захоплені марксистскими утопічними ідеями світового братерства пролетаріяту,з Шевченком в одній,а Марксом в другій кишені,провідники Ц.Р. заявили неодноразово,що війська не потрібно,військо треба розпустити, воювати з московськими товаришами не будемо. І військо,перше українське військо з часів Гетьмана Мазепи,розсипалось,розійшлось по домах а під Крути проти банд Мурав"йова довелося висилати гімназістів,підлітків,щоб потім кричати про українські Тєрнопіли,тим замовчуючи свою недолугість.

І коли посунули в Україну московські орди,довелося кликати на допомогу чужинців-німців і австріяків,щоб оборонити Україну від большевиків. Коли б не розпустили Перший Український Корпус,який один міг би спинити московську навалу,як спинив її з Заходу,та не розпустили інших українських військових формацій,як би не божівільно-зрадницька публіцистика і діяльність Виниченка і ко,то не ми б бачили москвинів у Києві,а українське військо,як за часів Сагайдачного,гостювало б в Москві.

По всій Україні панувала повна анархія.Села жили своїм замкнутим життям.Московсько-большовицька агітація "грабуй награбоване",різні свої і чужі банди жирували на Україні,а влада Ц.Ради далі Києва не сягала.

Щойно з приходом німецького війська почав встановлюватися сякий-такий порядок.Та німцям треба було платити за їхню допомогу,платити збіжжям і іншими харчами,яких так потребувала зголодніла Німеччина,а ще більше Австрія.Платити ж Ц.Р. не могла. Не мала чим,бо ж фактичної,екзекутивно-адміністративної влади вона поза Києвом не мала.Єдине на що вона могла спромогтися-на засідання,обговорювати проекти ріжних соціяльних реформ. Платити ж вона і не збиралася.

За німцями посунули на старі сідала різні пани і за допомогою німецькихвідділів намагалися посісти свої маєтки,часто силою збираючи розграбоване майно,катуючи селянство,створюючи карні загони з безробітних

офіцерів,поліцаїв і ін.елементу. Українське селянство заворушилося,бо розуміло,що так далі бути не може. Занепад хліборобства,різке зменшення площі засівів,безробіття в містах,застій транспорту - все вказувало господарську руїну країни,а за тим прихід большевиків.

Хлібороби Полтавщини прислали до Києва свою делегацію вказати на хаостичний стан в Україні,домагалися твердої руки. Та проф.Грушевський делегації не прийняв-відмовився розмовляти з представниками тих,іменем котрий він головував у Ц.Раді.

Зібравшись в Києві хлібороби-основна кляса України проголосила Гетьманом України генерала Павла Скоропадського.Німці тримали невтралітет. Їм було байдуже,хто керуватеме Україною так довго,як вони дістануть свою заплату за роботу. Не могла заплатити Ц.Рада може Гетьман зможе.

Відновлення Гетьманщини було голосом протесту корінної України проти соціалістичних експериментів марксистсько-московського зразка,накинутих провідниками Ц.Р.,яка дбала більше за національно-особисту автономію не українців в Україні,ніж про створення держави українського народу. Вже саме гасло "соціялізації землі" в Україні було чужим духові і традиціям українського хлібороба.Розподіливши панську земельку,хліборобів,було байдуже,хто сидітеме в Києві,хто "правитиме". А разом з тим хлібороб знав,з молоком матері всосав незмінний закон,що "дурно прийшло-дурно й піде",що безплатно нічого не дається. Раділа по селах лише голота,жебраченки,з яких і так ніколи господарів не було і не буде,які стали першими агентами большевизму,спочатку віддавали наділену їм землю з половини статечним господарям,а потім і до колгоспів першими пішли.На таку Україну орієнтуватися було годі.

Корінна хліборобська Україна заговорила відновлення Українського Козацтва,заговорила голосами делегатів Хліборобського З"їзду в Києві,заговорила висловленням довір"я новому урядові.

І як би в українських соціялістів інтереси України-Батьківщини,а не інтереси партії та світової революції стояли на першому місці,то вони відгукнулися б на заклик Гетьмана іти до Уряду і разом творити Українську Державу,а потім у встановленій Україні розбирати свої партійні суперечки. І хоч ті соціялісти й бачили початки правдивої державности: встановлення кордонів України з повною їх охороною,визнання Української Держави іншими державами,зародок постійної української армії,збирання українських земель,визнання Української Держави навіть большевиками -

до уряду не пішли,а почали таємно готувати бунт-повстання проти законної Держави. Тут би добре навести паралель: Ц.Р.була чисто партійним твором,що виступав від імени народу,хоч той народ її і не уповноважував. Гетьмана проголошено багатолюдним з"їздом делегатів від усіх закутків України - наступна Директорія була також лише партійним твором. Коментарі зайві. Треба не забувати також і про сильні загальноросійські симпатії серед широких верств українського міського населення. З тією силою треба було також рахуватися при оцінці стану речей. І коли б гетьманському уряду прийшли до праці українські соціялісти,не було б там місця москвинам або московським симпатикам,які силою обставин опинилися там.

Фантальним ударом Гетьманські державі і Україні взагалі була німецька революція,як вислід програної війни.Німці одверто сказали українцям, "радь те собі,як можете".До голосу прийшла переможна Антанта. А самостійної України-держави Антанти не хотіли.Вони й далі вважали Росію за союзницю і не хотіли її реставрації за всяку ціну. Єдину надію встоятись,як незалежна держава,Україна мала,визнаючи майбутню,небольшевицьку Росію,як Федерацію автономних національних держав.Такий плян Антанта схвалила. І доки дійшло б до повалення большевизму,доки дійшло б до створення нової Росії,Україна вже була б державою,вже б мала свою армію, свої кордони,і грала б домінуючу ролю на Сході.

І знову напрошується паралель: тоді,коли федерація з росією,федерація добровільна підкреслюється в усіх,включаючи ІУ Універсали Ц.Р. - федерація з існуючою,червоною Росією,- грамота Гетьмана про федерацію з майбутньою,небольшевицькою Росією,яка невідомо чи й існувала б, було проголошено на виразне бажання переможної Антанти,і грамота та являється тактичним кроком на виграш часу для України.

Республіканці заявляють,що Білоцерківский бунт був відповіддю на грамоту про федерацію. Учасники ж того бунту свідчать самі,що підготовка до повстання проти Гетьмана,переговори з московськими большевиками про допомогу повстанцям,таємні зустрічі діячів бунту з большевицькими представниками в Києві Раковським і Мануїльским велися задовго до того таґічного для України бунту. Прикриваючись інтересами України,бунтарі прагнули лише влади,змоги продовжувати свої соціялистичні експерименти над Українським народом,змоги боротися за "світову революцію". Знаменне і те,що бунтарі сперлися на Січових Стрельців Коновальця,на галичан,а не

на яку іншу збройну формацію України. Знали бо,що галичанам не так знані взаємини на Україні,не так то вони орієнтуються в розкладі сил.Гарячі українські патріоти,вони готові були в бій "за Україну",коли їм було сказано,що Гетьман "проти України". І нечесні політичні противники Гетьманщини збройний виступ С.С. називають "всенародним повстанням".

Гетьман зрікся влади і виїхав з України.Що зробила з Україною Директорія,нам відомо. Збирання українських земель Гетьманом замінилося ганебним Варшавським договором з Польщею.Начальний вождь С.С. Коновалець вже на еміграції гірко каявся в своїй участі в повстанні,а Головний Отаман С.Петлюра визнав себе винним в провалі Визвольної боротьби.

Хоробре українське військо показувало чудеса хоробрости і витривалости,але втриматися сил не було. Большевицкі орди залили Україну червоною повінню терору,насильства,смерти.

Виниченко з еміграції проголосив визнання Харківського Большевицького уряду і їздив до нього,пропонуючи співпрацю. М.Грушевський повернувся в большевицьку Україну,як повернувся Юрко Тютюник-республіканський генерал. Оті "діячі" "Великої української революції" і стали духовими батьками хвильовизму,укапізму,а в наш час "зміновіховству" в Круглому столі. І хоч закидають республіканці Гетьманові москвофільство,проте він до смерти залишився вірним ідеї вільної незалежної України,до смерти залишився українським патріотом. Не пішов до російської еміграції, де міг би грати ролю не малу,не пішов слідами виниченків і грушевських. І багато з учасників білоцерківського повстання вже на еміграції усвідомило свою фатальну помилку бунту проти власної держави і стали гарячими гетьманцями.

Ідея Гетьманської України,традиційної форми української державности невмируча.Ніякі експерименти над українським народом у формі чужих нам духом державних ідей успіху мати не будуть.Ми глибоко віримо в перемогу Правди,української Правди над злом.

А віра і гори рухає.

проф.АНДРІЙ МОСКАЛЕНКО.

З ІСТОРІЇ БУДУВАННЯ ПАМ"ЯТНИКА ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ В К И Ї В І .

У липні минулого року минуло сімдесятпять років з дня поставлення і посвячення пам"ятника гетьманові Хмельницькому в Києві. 29 квітня 1913 року,в ознаку відзначення двацятьп"ятиліття будування того монументу, київське українське наукове товариство на своєму засіданні заслухало доповідь тоді ще живого останнього члена комітету О.І.Левицького на тему: "ІСТОРІЯ ПОБУДОВИ ПАМ"ЯТНИКА БОГДАНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ". Зміст доповіді був надрукований в газеті "Рада" за перше травня 1913 року.

Ідея поставити гідний монумент козацькому Гетьманові існувала вже в п"ятьдесятих роках дев"ятьнадцятого століття. Про це писали у пресі ректор київського університету Максимович та голова київської археологічної комісії - Юзефович.

Після збудування в Новгороді пам"ятника Тисячеліття Росії,в 1862.р, стало широко відомим ім"я скульптора і художника МИХАЙЛА ОСИПОВИЧА МІКЕШИНА. Це було мотивом,що проф.ЮЗЕФОВИЧ запросив відомого скульптора МІКЕШИНА до себе в Київ літом 1868 року і вони разом обміркували ідею побудови пам"ятника,оглянули належно місто в горах над Дніпром,і,визначили орієнтовно місце для монументу на Софіївській площі.

Мікешин любуючись Києвом,його краєвидами,зробив зарисовки,а повернувшись в Петербург,він намалював проєкт пам"ятника і вивісив на стіні скульптурної майстерні,де саме в той час він ліпив фігури для пам"ятника цариці Катерині другій.

Відвідуючи майстерню,Цар Олександер другий зацікавився малюнком невідомого йому Лицаря на баскому коні. І скульптор радо розповів Цареві п про Київ,про Україну і про свій намір. Олександер Другий з місця схвалив задумане і вістка скоро була в Києві великою радістю ЮЗЕФОВИЧА, МАКСИМОВИЧА і ближчих до них українофілів,як таких тоді називали.

Склався комітет будови пам"ятника під головуванням проф.ЮЗЕФОВИЧА. Членами комітету були ректор МАКСИМОВИЧ,духовник Лебединців,Рігельман, Воронін,Сліпушкін,Самчевський,проф.АНТОНОВИЧ,Козельський: а в 1874 році до складу комітету ввійшов ще й Левицький.

Конкурсу на проєкт не оголошувалося,а в 1870 році Комітет розіслав по всій Росії 50.000 закликів,де говорилось про заслуги Хмельницького, як державного діяча,полководця і дипломата і закликалося жертвувати на

пам"тник тому,хто врятував Православіє на берегах Дніпра і поклав краєугольний камінь державній будові Росії.

За попередньою думкою Юзефовича і Мікешина,комітет ухвалив МІСЦЕ ДЛЯ ПАМ"ЯТНИКА НА СОФІЇВСЬКІЙ ПЛОЩІ,САМЕ ТАМ,ДЕ СТАЛАСЯ ВРОЧИСТА ЗУСТРІЧ ГЕТЬМАНА З НАРОДОМ 27.ГРУДНЯ 1647 року ПІСЛЯ ПЕРШИХ ПЕРЕМОГ У ВІЙНІ З ПОЛЬЩЕЮ. А тим часом скульптор виготовив модель. Під копитами коня,на якім сидів Гетьман були три фігури,що символізували темні сторони польського панування на Україні. Тут же було порване польське знамено та шматки від розірваних кайданів.

Ґранітна скеля з Хмельницьким,його конем та підкопитними фігурами, мала стояти на чотирьох-кутному лабладоровому п"єдесталі,на трьох боках якого мали бути три бронзові барельєфи: ЗБАРАЗСЬКА БИТВА,ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА І УРОЧИСТА ЗУСТРІЧ БОГДАНА З НАРОДОМ 27.ГРУДНЯ 1647 РОКУ в КИЄВІ.

На чолі пам"ятника,нижче кінної статуї мала бути група з п"яти фігур: В СЕРЕДИНІ КОБЗАР СПІВАЄ І ГРАС НА НА БАНДУРІ,А ЙОГО В ГЛИБОКІЙ ЗАДУМІ СЛУХАЮТЬ З ОДНОЇ СТОРОНИ ВЕЛИКОРУС ТА БІЛОРУС,А З ДРУГОЇ УКРАЇНЕЦЬ ТА ЧЕРВОНОРУС. Мікешин мав намір в ОБРАЗІ КОБЗАРЯ ЖИВУ ПОСТАТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА З БАНДУРОЮ В РУКАХ.На скелі,над групою цих фігур,нижче кінної статуї,мав бути напис,що Росія поставила цей пам"ятник Гетьманові Богдану Хмельницькому. Внизу під фігурою кобзаря мав бути викарбований напис одного з двох уривків народної думи. Перший починався словами,що НЕ БУЛО ЛІПШЕ,НЕ БУЛО ГАРНІШЕ,ЯК У НАС НА УКРАЇНІ,а другий закінчувався висновком, ЩО РУСЬ БУДЕ ПАНУВАТИ.

Цар проєкт затвердив,Мікешин сіяв від радости,хоч разом з цим вибухла непогамована критика.Побудову монументу за таким проєктом,мала коштувати 145.200 рублів,не враховуючи коштів лабрладору і кам"яних робіт. пізніше скульптор зменшив суму на 49.500 рублів,і за це йому було подаровано1000 десятин землі на Катерриславщині. З царського наказу морське міністерство на відлив пам"ятника призначило 1600 пудів міді із старих гармат.

Під проводом професора ВОЛОДИМИРА АНТОНОВИЧА МІКЕШИН ДЕНЬ У ДЕНЬ ПРАЦЮВАВ У КИЇВСЬКИХ МУЗЕЯХ,виробляючи найдрібніші деталі козацького озброєння,одягу,кінської збруї,бо дуже хотів скінчити всі підготовчі роботи до травня 1875 року. Захоплений працею скульптор мав дуже багато перешкод,серед яких було і підступство,і саботаж і наклепи,

а тому він скінчив підготовчі роботи лише на весні 1878 року. Цар Олександер Другий оглянув гіпсові оригінали і звелів знищити підкопитні фігури,а залишити лише Гетьмана на баскому коні. А тим часом розіслані комітетом заклики мали свій вплив і значення. Вони нагадали ім"я Богдана Хмельницького і в свідомості народу спалахнула згадка про добу, яка народила Гетьманщину.

Жертводавці надсилали гроші з подякою комітетові за працю. Навіть школярі,жертвуючи п"ятаки,раділи,ЩО ДАЮТЬ ГРОШІ НА ПАМ"ЯТНИК БАТЬКОВІ БОГДАНОВІ. Було зібрано 40.000 рублів.Діло йшло важко але добре.А тут, як камінь під ноги звалився ЄЛІСЬКИЙ УКАЗ ЦАРЯ 1876 року,по нім вибухла руськотурецька війна 1877-1878 років і інші перешкоди зупинили працю комітету.СТАТУЮ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО було сховано до певного часу в приміщенні старокиївської поліційної станиці.

Як водиться в подібних випадках,ворожі інспіратори пустили чутку,а дотепники поширили її,що Хмельницького арештовано,бо він прибув до Києва без пашпорта. У поліції з такого дотепу також сміялися,але статую Гетьмана охороняли.

Крім критики проєкту хтось інспірував погляд,що місце для пам"ятника ліпше на Басарабці,ніж на Софієвській площі.Дійшло до того,що губернатор Чортков для того створив спеціяльну комісію на чолі якої був призначений його заступник Гессе. Наступник Чорткова генерал-губернатор Дрентельн був людиною діла,а не розмов і дискусій. Влітку 1881 року він закликав гласних думи,комітет і сам прибув на Софіївську площу, і 16.липня того ж року було остаточно визначено те місце на якому стоїть МОНУМЕНТ ГЕТЬМАНА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ТЕПЕР.

Те місце мав у своєму плані скульптор Мікешин від 1868 року.Осінню 1881 року було вимуровано високий камяний стовпи і поставлено на нім баского коня на якому сидів бронзовий БОГДАН. Далі,інженери заявили, що насипати круту козацьку могилу,пять сажнів високу і сім - широку, як планував скульптор,не можна, бо земля,з часом осяде і розсунеться. Тоді Архиктетор Сичугов подав думку обкласти стовпи каміннам у формі могили. Говорили,що Олександер Третій,порадившись з Побідоносцевим, ухвалив такий проєкт. На поряду ж робітників-каменярів,Сичугов проєкт удосконалив,щоб постамент обложити тесаними гранітними плитами,у формі чотирокутної, зрізаної піраміди. Каміння,що залишилося від будови миколаївського мосту було подароване для будови пам"ятника,і майстри

почали тесати плити.Та несподівано прийшов указ Олександра Третього, щоб пам"ятник Гетьманові ставити згідно першого проєкту. Комітет розгубився,робив часті засідання роботи зупинилися на два з половиною роки, а архиктет Сичугов відійшов,гроші були вичерпані.

У кінці 1885 року новий архиктект Ніколаєв узявся докінчити роботи за I2.000 рублів,а 16.березня1886 року Олександер Третій видав ці гроші з державної скарбниці. За наступні два роки роботи були скінчені і 11. липня I888 року ПАМ"ЯТНИК ГЕТЬМАНОВІ було посвячено і відкрито.

Вся побудова пам"тника коштувала 66.000 рублів.

СТЕПАН КИЯНИН.

"ПІЗНАЙ СВІЙ НАРОД,А В НЬОМУ Й САМОГО СЕБЕ!"
/Григорій Сковорда./

ПРАІСТОРИЧНІ КОРІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХЛІБОРОБСЬКОЇ КУЛЬТУРИ .

Понад півсторіччя тому київський археолог В.Хвойко відкрив одну з найстаріших культур України,як історичну пам"ятку про расово-духову танаціонально-культурну відрубність українського народу,як окремої спільноти,відмінної від найближчих сусідів - москалів і поляків.

Це-Трипільська Культура 3000 - річної давности перед Різдвом Христовим,а її назва походить від археологічних розкопів в селі Трипілля на Київщині.

Культура трипільського чи праукраїнського народу охоплює новокаміну, бронзову і початок залізної доби. Ця культура,з її прадавнім мистецтвом моральними,правовими та релегійними здобутками,органічно повязує Україну з Південою Європою,/а почасти з Західньою/.

Совєтський учений професор Бороздін стверджує,що зацікавлення трипільською культурою особливо збільшилося в найновіших часах у зв"язку з надзвичайними відкритями в Китаї та Індії. Але насправді таке зацікавлення пов"язується з сучасною українською духовністю. Не дарма не Українські науковці так енергійно взялись до праці над Трипіллям.

Професор В.Хвойко знайшов пам"ятки найстарішої давности цієї культури не тільки на Київщині,але й на Чернігівщині,а професор В.Щербаківський-на Переяславщині /село Лукаш/. Ця дослідницька праця тривала в 1914 - 17 роках. А згодом,у роках 1922-32 почалась масова праця над розкопками. Українська Академія Наук видала поважні збірники під

назвою "Трипільська культура. Чому таке зацікавлення культурою,яка процвітала три тисячі років перед Христом? Яке тут психологічне підложжя? Що в трипільській /праукраїнській/ культурі знайшлося важливого й типового? Чи нема в ній підстави для боротьби в захисті української духової, національної та культурної відрубности?

На думку археолога Тальбрена,-це"типова рільнича культура,з населенням,що групувалося часто над берегами річок у фортифікованих оселях. Західні первні тут були знаменні для економічної й політичної організації в степах завжди осілого населення,а ніяк не кочовничого."

Отже,культура осіла,хліборобська,розвинена політично,з власними правовими й моральними нормами,тяглими й безпереривними аж до наших днів.

А тим часом ,що оказалось поруч? Раса цілком номадська /кочовничо-звіроловська/! Археологічні розкопи на Московщині не викрили слідів хліборобства раніше дев"ятого сторіччя по Христі. Одже,цілковита прірва між праісторію України й Московщини! На підставі археологічних досліджень українці не мають нічого спільного також з надбалтійським підложжям /Польща,Білорусь/.

Український національний прапор має блакитно-жовте зафарблення /небо й лан пшениці/. А найдавнішим українським звичаєм став ритуал символів Різдвяної Ночі,що святкується всіма європейськими народами.

В Англії за такий символ взято галузку омели,в Німеччині-ялинку в огнях,а в Україні-сніп пшениці й кутю,страву з вареної пшениці й меду. Чому в Україні постав оцей ритуальний пшенично-медовий культ? Де батьківщина пшениці? Якими дорогами вона потрапила до Європи?

Віддавня,протягом тисяч років,культура пшениці охоплює цілу українську територію,тоді як культура жита закоренилася на землях наших сусідів. Досліди професора Вавілова дають підставу вважати жито за бур"янову рослину в пшениці. Жито розповсюдилося саме там,де кліматичні умови пшеницю забивали. А це означає,що культура пшениці є далеко давніша від культури жита.

Професор Вавілов у своїй праці "Походження культурних рослин" стверджує так: "У повній згоді з походженням культурного жита з бур'янів, що засмічували засіви пшениці,стоїть факт,що за всіма даними лінґвістики та археології культура жита виникла пізніше від культури пшениці".

На думку професора Вавілова та американців,прабатьківщина культури пшениці-це Південно-Західня Азія,землі між Північною Індією та Захід-

- ньою Персією: Месопотамія,Афґаністан та Іран. Звіти пшениця прийшла на землі між Дунаєм-Дніпром та Доном - Кубанню. Звіти,з Месопоталії,на початку третього тисячеліття перед Христом,на територію Пра-України пшеницю принесла переселенча хвиля осілого хліборобського народу.

Недарма в українських найстарших вишивках часом тряпляються пишні пави знад Тигру та Євфрату! Цих переселенців з Месопотамії протоісторики звуть народом трипільської культури або просто трипільцями.Перед ними були лише номадські або кочовничі народи. Трепільця дали перші одність території,що триває й донині,одність духову й матеріяльну.

І від них починається національний експорт України-пшениця. Професор В.ЩЕРБАКІВСЬКИЙ це окреслює так:. "Наші трипільці мусять,нарешті,одержати по заслугах те,чого вони варті. Вони створили тут,на Україні,першу тривалу хліборобську осілість,громадянство малоазійсько-еламського типу,матріархального устрою і маґічного /може,тотемічного/ світогляду. Вони побудували ще в третім тисячелітті /перед Христом/ городи-держави і окружили їх могутніми валами; деякі з тих городів безперервно процвітали аж до князівської київської доби,й обороняли їхдоброю зброєю. Вони/трипільці/ склали весь фольклор,який маємо, всі народні обряди,вірування й проче,майже всю усну словесність."

Це є духовість осадників-колоністів,синів землі,господарів-хліборобів. Але чому вони посунули з своєї землі на північ? Можливо,що причиною тому була велика стихійна катастрофа в передній Азії,яка вигнала їх звідти,як пізніш вигнала кельтів із "землі Лятама",як ґаллів із Ютландії,чи монголів з Центральної Азії. В кождому разі,це були колоністи, що тяжко здобували незвичну й незнану їм землю.

Вони мусіли вперто освоювати цю країну лісів,болот і луговин,нелегко було їм будувати оселі та пробивати дороги - перший елемент культури,вони мусіли боротися із змінністю клімату,до якого мусіли призвичаюватись,Трипільці на Україні-це те,що у Франції ліґури,перші рільники, хлібороби Трипільці вперше сполучили в совоїм ритуалі пшеницю й мед,як символи цих земель. І цю символічну страву-кутю споживає й досі кожний українець раз на рік,пов"язавши цей звичай із християнським Різдвом.

Трипільці надали відрубних особливостей українському селу так, як ліґури-французькому,а пікти-англійському. Є багато доказів,що не лише зовнішній вигляд хат,але й розміщення сел та головніші шляхи зостались нам у спадщині й досі від них праукраїнців. Можна справедливо стверди-

ти,

що трипільці є основоположниками українських сел.

Але вони зформували не тільки села,а й психологію сел,тобто характер селянина-господаря,осадника-колоніста,душею й тілом прив"язаного до своєї нової землі. Цю землю з великим трудом він мусів освоювати,всупереч кліматичним несподіванкам місцевої природи,особливо в зонах лісів і болот. На цій багатющій землі,у боротьбі зістихіями природи, трипільці -хлібороби творили містику свого суспільного й родиного життя та старанно передавали її своїм дітям,бо цим способом вони собі та своїм нащадкам улекшували боротьбу за життя. Їхня терпеливість,обережність, невідступність від обраної лінії,холоднокровність при невдачах-чи це образ хліборобської осілости та одночасно не тип сучасного українського селянина? Це-підложжя українського характеру,який кружляє в крові сучасних українців,посідає найбільше можливостей до відродження та становить собою найголовніший первень української раси./трипільський первень/

Не відхиляючись від теми,мусимо бодай коротко підкреслити,що українська раса впродовж тисячеліть зформувалася під впливом трьох основних первнів: трипільського,геленьського та ґотського. Ці складові,добре згармонізовані духові та антропо-біологічні первні української раси становлять собою багатство цілої України.

Українську високу расову вартість добре розуміють прихильно наставлені до нас чужинці,зокрема ті які шляхом колонізації нових земель створили тип громадянина-колоніста-осадника,культиватора природи,творця національного добробуту,репрезентанта Нації закордоном.

Від своїх предків-трипільців сучасні українці успадкували високі господарчі та організаційні здібности щодо культури освоєння нових земель,так,наприклад,наддніпрянські українці колонізували найкращі землі колишньої царської російської імперії: Центрально-Чорноземну Смугу, частину Сибіру,Середню Азію /Сірий Клин/ та Далекий Схід /Зелений Клин/. І спинились аж на березі Тихого Океану!

Західньо-українські переселенці з "Старого Краю" з великим успіхом колонізували землі Північної та Південної Америки,освоїли ці землі господарчо й економічно,розбудували своє національно-культурне й церковно-релігійне життя та здобули гонорову пошану й признання від урядів країн свого поселення.

Особлива честь і пошана належиться першим українським піонерам-колоністам на теренах Канади! Їхню тяжку геройську працю на корчуванні

канадійських лісових трущоб справді можна дорівняти до жертвенної праці їхніх далеких предків-трипільців на теренах дикої природи нашої Пра-України! Геройський трудовий подвиг українських піонерів-колоністів у Канаді талановито змалював пан Ілія Киріяк у своїх прецікавих оповіданнях"Сини Землі". А високопоставлені урядові особи на адресу українських господарів-хліборобів висловили своє гонорове признання.

В кінці 1936 року,уповноважений англійського Короля,лорд Твідомюр, генерал-губернатор Канади,звернувся до канадійських українців з таким знаменними словами: "...Я передам ваш щирий привіт королеві,як привіт від українського народу в Канаді. Я радий,що знахожусь серед вас. я ж перебуваю серед людей,що мають за собою довгу історичну традицію. Кожний британець, а головне шотланець,повинен вірити,що найсильніші народи це ті,які виникли з різних расових первнів. Тому український народ спеціяльно є бажаний для Канади."

Література:

Ілія Киріяк. Сини Землі.
Юрій Липа. Призначення України.

Л.Р.СУСЛИК.

ЗРАЗКИ ЗЛОЧИННОГО ГОСПОДАРУВАННЯ В С С С Р.

Від десятеліть,кремлівські верховоди хвалються тим,що вони перебудовують природу,використовують водні ресурси для Гесів і т.д. Ось приклад один із багатьох безглуздого господарування комуністів.

У Вірменії є саме найбільше в світі високогірське озеро Севан.Чарівна краса цього озера,оспівана вірменськими письменниками. Тож московські"перебудовці природи" вирішили використати води озера,побудувавши шість потужних гідроелектростанцій т.зв.Севано-Разданська каскада. Використана гідроелектростанціями вода йде на зрошування поля Араратської долини.

Здається є чим хвалитися комуністам,бо виходить,що до революційні володарі-були недбалі. Насправді,будова гідроелектростанцій стала трагедією озера в дійсності.

Як довідуємося з"Літер.України" Ч.84 за X.1967 року в дописі "Наш

незабутній друг",в посмертній згадці про вірменського письменика - Степана Зоряни читаємо,"Пам'ятаю я з десяток років тому Степан Ілліч /Зорян/ говорив мені з гіркотою,що Севан мілiє,що йому потрібна невідкладна допомога".

Це приклад журби вірменських патріотів наслідками московськогобезглуздого господарування. Щоб врятувати від консервації гідроелектростанції,Москва вирішила спрямувати води гірської річки Арпи в озеро Севан,але для цього треба пробити кріз скелі Варденіского хребта сорокавосьми /48/кілометровий тунель.

В "Голос родіни"Ч.67 за серпень 1967 року,в статті"48 кілометрів під землею",читаємо-,"Заухвалій і незвичайний цікавий по інженерному задуму проєкт складної й унікальної споруди. Світова практика поки що не знає прикладів будівництва гідротехничних тунелів такої довжини, в таких рельєфних і кліматичних умовах.

Проєкт застосовано в життя.Будівництво розкинулось на висоті майже трьох тисяч метрів над рівнем моря по обох боках Варденіского хребету".

Ні одна нормально керована держава не могла б збудувати в скалі так довгого тунелю,не в силу техничної відсталости,а тому,що така будова коштувала б багато мільярдів грошей,тому була б надсилу багатим країнам,бо цим би було дуже обтяжено податкодавців,але Москва може дозволити й на таку розкіш,бо всі великі будови вона перевадить невільничою працею в"язнів. Що цей тунель будують в"язні нас переконує - знаючи совєтський жаргон писання,такий вислів статті в газеті"сюда сєхалісь люді со всєх концов совєтського союза".

Або маємо ще зразок злочинного господарування. Після останьої війни, в смузі вічної мерзлости,руками в"язнів Москва будувала залізницю від Салехарди до Ігарки довжиною понад тисячу кілометрів.Коли будівництво, що йшло вже кілька років,добігало до кінця,з невідомих нам причин дорогу залишили-тепер лежить вона мертва. /чит.Новий мир.Ч.8 за 1964рік/.

Або,в смузі вічної мерзлости було розпочато будівництво великої гідроелектростанції. Коли вже котлован,фудамент та інші роботи,руками в"язнів було зроблено-будівництво припинили. Про це на з"їзді партії Хрущов признався,що сталася помилка,бо в такім суворім холоднім кліматігідроелектростанція не надається до експлоатації круглий рік.

Вказав я тільки кілька злочинних помилок Кремлівських верховодів,а ці помилки передчасно вкоротили життя десяткам тисяч в"язнів,та хіба

тільки ці? Ще багато різних будов поветають на кістках в"язнів,от хоч би з Середньої Азії прокладено газопровод із Газли /верхів"я Амударьї/ до Москви-довжиною 2751кілометрів,в тому 1500 км.рур прокладено в безводних пустинях,та 1000 км.в скелях і болотах /Голос родіни Ч:81 за67.

Або до 50 тиріччя жовтня здани в експлоатацію:"Ісполін на Ангарє". Одна з найбільших у світі-Братська гідроелектростанція,яка побудована в тайзі./Голос родіни.Ч.73 за 1967.р./ Вступив у експлоатацію перший агрегат одної з найпівнічніших гідроелектростанцій в Якутії,на допливі річки Лени. На річці Єнісєй пущено в експлоатацію два перші агрегати Красноярського гідроелектростанції./Голос родіни.Ч.71 за 1967.р./

Може хто з читачів був у БАМ лагерях на будові Байкало-Амурської магістралі,той знає,що полотно залізниці проходить по вузькій прибережній смузі в скалистих горах,та що озеро Байкал має часто шторми,які підмивали залізничну дорогу. Тож від станції Слюдянка до Боярської довжиною 175 кілометрів збудована бетонова загорода /забор/ який зупиняє сердиті хвилі Байкалу,цим припинено руйнування залізниці. /Голос родіни.Ч.67 за 1967 рік./

Всі тут згадані та багато інших споруд будування і будуєтвся тепер руками невільників,які тяжко працюють за кусок хліба,а хліб держава забірає від колгоспників по мізені ціні.

В газеті "Літературна Україна" Ч.84 від 24.10.1967 року,надрукована стаття "Іван Пархомчук,інтелегент".

Мото тієї статті те,що голова колгоспу "Світанок" в с.Рівному на Кировоградщині побудував музей Івана Микитенка-письменика,який походть з того села. Тож коли Пархомчука-інтелеґента прислав райпартком на голову колгоспу "Світанок",то як подає "літ.укр." стан колгоспу був такий. "Першого ж дня новий керівник артілі помітив,що нікому давати наряди на роботу.Люди давно зневірились у колгоспних заробітках,та й кого влаштовує кілька копійок на трудодень? Тож поралися вдома на своїх городах, а ночами збирали з колгоспного поля врожай до своїх комір. Дисципліна, механізація,культура...ось три стовпи, на яких Іван Пархомчук почав енергійно зводити нове життя в колгоспі. Звільнив голова молодих жінок від зайвих клопотів і мороки та й взявся за їдальню,-отже,здебільшого, доярки чи трактористи не встигають і поснідати вдома,тай у полі всі обідають насухо. Не гаразд,це ж кепсько позначається на здоров"ї,- розміркував голова".

Отже голова колгоспу зрозумів,що голодними людьми,подібно як і

голодную худобою-довго не робитимеш і взяв та й організував колгоспну їдальню,з якої щоденно колгоспникам хоть раз на день стали давати їсти горячої страви,тоді читаємо в дописі. "А молодий голова щей примружує по хазяйському око: продуктивність праці подекуди зросла втроє,а той уп"ятеро".

Оце таке життя в модернім кацеті - колгоспі.

"Откуда єсть пошла Москва ?" /Літописець Пимен/

ЗІНЬКО ЗАПОРОЖЕЦЬ.

М І Й Р І Д Н И Й К Р А Й .

/ п р о д о в ж е н н я /

23. Із лісу вирinув
струнκий білявий фінн,
синок суворої
північної природи.
Із луком,стрілами,
прудκий як дикий кінь,
нащадок мужньої
мисливської породи.

24. "Гриби та ягоди
в навколишніх лісках!-
-гукнув зневажливо
юнак братам мисливим.-
Чого шукаємо ?
Ходімо на "москва"!
Давай,вполюємо
свіженького м"ясива!"

25. Килим лінґвістики -
північні племена,
ця фінська мішанка
барвистих діялектів...
Жила й не бачила
та сива давнина
Москви з цар-пушкою,
тюрмою і балетом.

26. На "красной площаді"
цвіло старе багно,
пашіло смородом,
повзуче й непролазне.
Як жарт історії,
покликане воно
столиці лапотній
знайти калюжну назву.

27. Багата звірами
смердючка вікова,
з багна повзучого
мисливцеві байдуже:

у предка фінського
це звалося "москва",
як назва кожного
болота чи калюжі.

28. Москва Романових-
це тройки й лихачі;
цар-пушка й колокол,
чужинцеві на диво;
шинок з циганами,
блаженні снохачі,
катівня з дибою,
хлисти та юродиві.

29. Була Московія
"страною курних їзб,
дирой Распутіна,
клопов і тараканов"...
Калюжна спадщина
будує комунізм,
як царство злодія,
стиляги, вуркагана.

30. В Москві теперішній-
блощиці і ... балет,
смердючі нужники
і ... партія пихата!
Нехай уславиться
той фінський діялект,
чия іронія
на глузд така багата!

31. На "красной площаді"
смердить нове багно,
лежить як мумія "святого"
в мавзолеї...
Як глум історії,
погрожує воно
всі вільні нації
впрягти в московські шлеї!

32. О, гомо сапієнс,
який ганебний гріх-
багно кацапщини
лизати доживотно!...
А лижуть, нюхають
Кадар, Жівков, Ульбріхт,
Підгорний з Шелестом,
Ґомулка та Новотний!!!

33. Мечем ВИГОВСЬКОГО
новий мисливець-фіни
штани кацапові
поров по самі "годі"...
На лижвах, з зброєю,
прудкий як дикий кінь,
тяжкі дивізії
винищував в поході!

34. Міщани Києва
князівської доби
в шинку з циганами
ніколи не співали!
Чому ж калюжники,
романовські раби,
Вкраїнську спадщину
живцем узурпували?

35. Дикунство й темрява
"московскаво двора"
у Львова й Києва
навчалися абетки.
Освіта п"яного
московського царя
не варта в Києві
чернечого підметка!

36. Мій краю сонячний,
мій чар,краса-земля!
Колиска лицарів,
Святителів,Пророків!
Чому калюжники
украли в київлян
твій стяг,історію
та скарб степів широких?

37. Мій край "оспівує"
ватага яничар.
Тюрма "воз"єднує"
із рощами діброву.
Свиня з медалями
професора навча.
Шляхи постові
указує корова.

38. Це Драч з Павличком
ревуть дуетом: "Му-у-у!
Привіт хахлачині -
худобі Пірняковій!
Віта в Америці
заслужену Куму-у-у...
все бидло ленінське,
скотіна Смєрдякова!"

39. За ними вилізло
віршоване теля
породи дивної-
вся вовна голубенька...
Телятам київським
доріжку устеля
рясними квітами
з підлизних теревеньок.

40. Телятко мекнуло,
нассавшись молочка
від танцювальної
червоної корови.
В штанцях бнеєвих,
пустилось гопачка...
"Танцюй,худобонько,
бувай жива-здорова"!

41. Ревло пеанами
до старшого бика
аж так марудними,
що Вірський боком-боком...
"Всєво харошаво!
Спасіба! І...пока!"-
Побіг до бізнесу
до пана з сучим оком.

42. М і й К р а й
еліта кримінальна обжива:
в маєтках дідичів-
тепер совєтські дачі,
у парку княжому-
с о в є т о б у р ж у а,
на стінах палацу-
вожді блатної вдачі.

43. Воскресла панщина.
Свобода під замком.
Кривавий жах
на слово правди віє...
Бандит ухвалює
порядки і закон.
Зеленій молоді
мораль чиста повія.

44. Як шинка смажиться
божественна блакить
з цигари - комина,
із пекла люльки-домни.
Сини степів -
урбанокріпаки,
в диму модерному -
це сироти бездомні!

45. Ось Київ "Правдою"
штурмують літаки:
бояться "соколи"
з брехеньками спізнитись...
Дніпро, запряжений
в турбінні лотоки,
біжить і падає
в стаханівській спідниці!

46. Невтомний Час -
господар на току:
життя - це віялка,
а люди - купа зерна.
У нас, в вкраїнському
народньому стіжку,
є збіжжя вартісне,
а є дрібне й мізерне.

47. І горе т и м,
які пішли в послід:
свинячу дерть
з них робиться нещадно,
бо в грізнім іспиті
не тямили якслід,
хто й що вони,
яких батьків нащадки!

48. Прийшли "апостоли"
червоної доби,
к о м у н о к а з к о ю
людей заколихали...
Галеру "щастячка"
ошукані р а б и,
сконавши в каторзі,
до раю не допхали...

49. Живих галерників,
прикутих до бортів,
трясе за веслами
чума соціялізму...
Де ж лицар Праведний,
що скинув би з братів
московсько-ленінське
оте ярмо залізне???

50. Це дух Гетьманщини!!!
Як сталлю, та вогнем
галеру гноблення
трощитимуть гармати,
він в ріг баранячий
московщину зігне,
розбудить приспаних,
навчить меча тримати!

51. Це дух Мазепинський:
"По ворогу - вогонь!
козацька заповідь
молодшим поколінням.
Ходімо з прощею
в Гетьманський Пантеон
вклонитись прапору
козацького сумління!

52. Нова Гетьманщина
усіх катів змете...
В руках у молоді -
ключі судьби народу...
Струсне в"язницю
Козацький Прометей!
На шаблі винесе
святий вогонь Свободи!

53. Москвою викляті,
ми стали до пера
з ядерним гумором
завзятих запорожців.
На клич мазепинців:
"Тепер,брати,пора!..."_
ми станем першими
в ряди Прапороносців.

54. Лицем до Гумору,
Читачу Дорогий!
Події котяться,
а час - найкращий вчитель.
Шматком історії
слонової ваги
мозки хахлаччині
потрібно доточити!

55. "Хахли" попхалися
до "круглого стола",
раби - професори
із розумом телячим...
Вони в політиці
дурніші постола,
як чують казочку
московської Уляші!

56. "Хахли" за вдачою -
для себе вороги,
знарядця Каїна
в безбожнім хвильовізмі...
Звільни їх,Господи,
з скитальної нудьги,
а рідних - з каторги
рабів в ярмі залізнім!

57. З хахлів вирізувала
шкуру як ремінь
Москва наказами
червоного султана...
Молімось,братіє,
за душі їх!Амінь!
Хай в їхніх головах
розвидниться Світанок.

Ф.ЯВОРСЬКИЙ.

Ч И Н Е Б Р А К Р О З У М У ?

Чи не щоденно,а особливо в Церквах,ми всі молимо Бога послати нам єдність,забуваючи,що не може бути єдности без розумного підходу до неї, без розуму; забуваючи,що під лежачий камінь і вода не тече,що одна дрованяка і в печі не горить,а дві і в полі не гаснуть.

Найтяжка Божа кара спадає на народ тоді,коли у його провідників,або тих,що пнуться в провідники,бракує здібности до керівництва,коли їм

бракує розуму. Мали ми багато героїв,видатних державних мужів,маємо таку жертвеність поодиноких людей а то й цілих громад,що вистачило б збудувати не одну Україну,та... бракує нам розуму,розуму до того,щоб "в одингуж тягти",щоб працювати єдиним гуртом.

Кожний з нас свідомий того,що всі наші невдачі створити вільну українську державу не від того,що ми не хотіли,не від "злих воріженьків", а від браку того ж таки розуму,почуття спільної мети.

І майбутнє наше не рожево виглядає. Вже понад двадцять років живемо ми на еміґрації,матеріяльно забезпечені,позбавлені страху терору,маємо повну змогу говорити одверто, висловлювати свої почуття і мрії,маємо право єднатися так,як того хочемо. А чи за ці роки навчилися ми хоч би і у наших гостинних господарів-англійців державного розуму ?

Славлячи ТАРАСА-ПРОРОКА,забуваємо його заповіт: "І чужому научайтесь,свого не цурайтесь". Чужому ми,правда ,вчимось. Навчилися жувати ґуму,навчилися кивати набік головою,замість нашого "Добридень",сприйняликомфорт...і все. А об"єднатися в один гурт в ім"я Матері нашої, України,так як об"єднані англійці навколо свойого Маєстату,своєї Королеви - ми не навчилися. Не навчилися ми шанувати свого минулого,своїх видатних діячів,велич нашого народу.

Маленькі народи творять свої окремі держави,а ми народ з старою культурою,великий числено патріотичний народ,не в стані добитися своєї держави. Чому? Знехтування своєї історії,небажання чесно признатися в своїх минулих помилках,брак єдности через брак розуму.

Чи ж можна назвати розумними такі факти,коли еміґранти,ті що вирвалися у вільний світ,добровільно ідуть на послуги катові нашого народу, вітають висланців того ката,виспівують похвалу йому,співпрацюють в різних "Словянських Комітетах",пускають до Колеґії Св.Андрія богохульників і аплодують їх блюзнірським нападам.

Чи ж можна назвати розумним становище,коли історію свого народу починають від себе,відкидаючи все,що було перед тим.

Або ось така картина. Союз Українців у Великобританії - організація, що ніяк не може охопити всіх,або хоч більшість українців в цій країні. Чому? Чи цілі її не відповідають загальним інтересам? Чи може зменшення членства замість збільшення залежить від яких інших причин?

Суди,читачу,сам. У березні цього року відбулися Річні Загальні Збори цієї організації. На цих зборах,що мали накреслити шляхи діяльности

організації на наступний рік,член СУБ-у і видатний громадський діяч, колишній УССус,інж.С.Кіндій виставив пропозицію вшанувати пам"ять Гетьмана - Відновителя ПАВЛА вміщення Його портрету в світлиці СУБ,де вже вміщено портрети інших діячів України. Вмістити там же і портрет Гетьманмча ДАНИЛА,як видатного діяча,колишнього Почесного Пресідника СУБ-у. Далі,вшанувати пам"ять Гетьманича перенесенням Його тлінних останків на інше кладовище,на якому дозволяється ставити пам"ятники,гідні пошани до покійника,і там поставити відповідний пам"ятник.

Здавалося б,що над такими справами і вагатися нема чого,що їх треба б лише прийняти,як крок гідний свідомого народу.

Та Голова зборів Ю.Заблоцький почав то крутити,відмовлятися від вирішення таких пропозицій,а нарешті хотів поставити пропозиції на звичайне голосування /чи не сором!/

Встав п.І.Дмитрів,політичний наглядач СУБ-у,і наказовим тоном загрозив Голові зборів,що коли спробує поставити пропозиції на голосування Зборів,то він демонстративно залишить збори. Так справу і не вирішили!

Отак два партаймани,Дмитрів і Заблоцький,оплюгавили Маєстат нашої Батьківщини,відроджений кращими синами Землі Хліборобами 29 квітня 1918 року. І Збори мовочки ковтнули аракчеєвську загрозу партійного наглядача,і присутні на зборах колишні гетьманці,що не раз сиділи з Гетьманичом за одним столом і клялися у вірності, теж не знайшли відваги заперечити такому ставленню,не знайшли громадянської відваги сказати своє українське "Годі!".

Мимоволі насувається тривожна думка. Коли таке ми робимо на чужині, то що буде,коли довелось би вернутися на рідну Землю? Коли із за двох портретів демонстративно кидати збори,то що буде,коли мова буде про живих людей на рідній землі!

А тепер і можна подумати,чи ж нам мріяти про власну державу,маючи таких горе-керівників,як Заблоцький і Дмитрів. Чи щось подібне могло б прийти до голови англійцеві,коли б ішла мова про вшанування одного з колишніх своїх суверенів! Мала Англія королів різної вдачі,одному навіть голову стяли,але від того не зменчилась пошана до Маєстату нації.

І завдяки державницькому розуму,населення Англії володіла півсвітом, була королевою морів. Коли ми ще матнею степ волочили,гризлися на чорних радах,видавали своїх провідників ворогам на муки і смерть,англійці муравлиною працею будували свою державу.

І тепер,у вирі складного міжнародного становища,коли громи війни гремлять у всіх закутках земної кулі,Англія тверезо дивиться в майбутнє, об"єднана навколо своєї Королеви,навколо свого уряду. Англієць може бурмотіти на непорядки,може висловлювати своє незадоволення політикою уряду,але сумліно виконує всі його заряджения,розуміючи значення єдности для загального добра. У інших англійці розуму не позичають,чужих державних систем-устроїв у себе не заводять,цілком задоволені з свого рідного.

Ми ж все намагаємося мавпувати чуже,сіяти на нашій землі,що може рости добре лиш на чужій. І так буде доки ми всі не станемо під однією Булавою,однією громадою для добра всієї спільноти,для добра дітей наших. Партійні керівники-люди тимчасові і скоро відійдуть в забуття. Історія ж лишається. Історія ж дзеркало душі народу.

А історія наша багата на славні дії,багата на славних мужів. І не ті партійці,що колись завалили нашу Державу бунтом,що й тепер намагаються перешкодити нам об"єднатися в одну громаду,виведуть нас на "Тихії води,на ясніі зори,у мир хрищений",а єдиний,потужний Рух за відвоювання нашої чести національної,за єдність в ім"я загального добра, Рух за Русь-Україну,Батьківщину героїчного Святослава,незабутнього Богдана,величного Мазепи,Павла-Відновителя,рух за об"єднання навколо заповітів Києва Золотоверхого,рух за таку державу українського народу, де людей цінитимуть не за партійним квитком,не за довгим язиком,а за людську гідність,працьовитість і відданість своєму народові.

І такий Рух ми маємо,і такий Рух набирає все більше ваги й пошани в розбурханому морі українського політичного життя.

НЕСТОР ЩУПАК.

ПОЛІТИЧНІ І ГРОМАДСЬКІ СИЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ МІЖ ПЕРШОЮ ТА ДРУГОЮ ДЕМОКРАТИЧНИМИ РЕВОЛЮЦІЯМИ.

В РОСІЇ / 1907 - 1917 /

Англійський поет Шеллі Персі Біші /1792-1822/,коли жив у Італії, 1820 року написав ліричну драму "ЗВІЛЬНЕНИЙ ПРОМЕТЕЙ",де подав обрис людського суспільства без диктатури,без тиранії - суспільства вільних людей. Таким,мислитель уявляв суспільне життя наступних поколінь.

І життя Заходу пішло в такім напрямку.

В середині девятнадцятого століття в Англії проведено парламентську реформу, поширено виборчі права і демократичні свободи. В Німеччині демократичним способом вирішувано земельну реформу. Життя італійців розвивалося під знаком "Молодої Італії" і в 1849 році повстала нова Римська Республіка. 1848 рік приніс і реформи також народам Австро-Угорської імперії, в складі якої були тоді й західньоукраїнські землі.

Піднесення й поступ європейського Заходу Генріх Гейне /1797-1856/ в "Атта Трол", назвав "ВЕСНОЮ НАРОДІВ".

Царська Росія, в складі якої тоді була наддніпрянська Україна, стояла осторонь "весни народів". Тарас Шевченко /1814-1861/, відізвався на голос поступу європейського Заходу і в протилежність до образу Шеллі "Звільнений Прометей", змалював образ "ПРИКОВАНОГО ПРОМЕТЕЯ" до високої скелі, в горах Кавказу. А до народів, які чекали "весни народів" на Сході Європи, поет звернувся із закликом:

"БОРІТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ,
ВАМ БОГ ПОМАГАЄ,
ЗА ВАС ПРАВДА, ЗА ВАС СЛАВА
І ВОЛЯ СВЯТАЯ".

/Кобзар, Київ 1963, стр.301/

Іванові Франкові /1856-1916/ звільнення галицьких селян від кріпацтва, де "РУСИНИ ОДЕРЖАЛИ СВОБОДУ З ПАНЩИЗНЯНОГО ЯРМА", це також нагадувало "весну народів". І повторуючи поклик Івана Гушалевича, він підкреслює:

"І СВОБОДУ МОЛОДУЮ
ПОВИТАЙМО ЯК ВЕСНУ !"

/І.Франко, І.Гушалевич/

Демократична революція 1905 року в Росії була скривленою і недовершеною. Більшовики дали в руки зброю безоглядним учасникам подій і перетворили її у вуличну бійку демонстрантів з поліцією.

Облиті кров"ю епізоти, Ленін, назвав "генеральною репетицією" ще більшого безглуздя і сприту, що сталося в Петербурзі 27 жовтня 1917 року.

Процес наростання політичних і громадських сил на українських землях 1905 році, пішов уперед мирним шляхом.

Вперед століть на Україні і по за Україною, у великих містах царської Росії, існували українські громади. Свідоміші люди таких громад,

запозичали із країн Заходу політичний досвід в наслідок якого ще в 1905 році була заснована УКРАЇНСЬКА ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ із старших віком громадян,які до того були діяльними в громадах.

У програмі партії було написано,щоб домагатися автономії України з сеймом,конституцією та демократичним ладом. Діячі партії, в політичних поглядах,взорувалися,також, на програмові засади російської демократичної партії.

В 1906 році партія об"єдналася з Українською Радикальною Партією і з того часу,вона називалася Українською Радикальною Партією. Партія провела своїх кандидатів до першої /1906/ та другої /1907/ державних дум,де вони об"єднано боролися за демократичні права в Україні за існуючого тоді державного ладу.

Ідейним органом українців,діючих в напрямку мирних реформ,була газета "ГРОМАДСЬКА ДУМКА",яка пізніше мала назву "РАДА". Газета виходила з перервами до 1919 року,коли її було заборонено радянською владою комуністичної партії.

По 1908 році партія змінила свою назву на "ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ПОСТУПОВЦІВ",з якою і прийшла до березневої революції 1917 року,коли цар Микола другий відмовився від верховної спадкової влади за себе і за свого сина Олексія.

Березнева революція 1917 року уневажнила переяславський договір 1654 року гетьмана Богдана з царем Олексієм,і,Україна демократично повернулася на свою власну державну дорогу; її національним центром знову став КИЇВ. В такій революційновизвольній демократичній ситуації,партія товариства українських поступовців,поширює свої завдання,міняє тактику і назву на "СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ АВТОНОМІСТІВ-ФЕДЕРАЛІСТІВ".

Під осінь 1917 року в партії настали нові зміни програмових поглядів, і вона становиться партією Соціялістів - Федералістів. Її ідеологічним органом була газета "Нова Рада",а провідниками Сергій Єфремов та Андрій Ніковський.

Українська партія соціялістів-революціонерів зорганізувалася в квітні 1917 року. Батьком цієї партії,стихійно,став учений історик професор Михайло Сергієвич Грушевський. Його погляд повної і скорої націоналізації поміщицьких польських і російських земель на Україні, яку він,як політик підтримував,з"єднав навколо його особи широкі кола сільської інтелегенції,та масу селянства. В цім була психологічна

таємниця,що постать історика в очах революційної інтелегенції в той час мала популярність,яка межувала з культом поета ШЕВЧЕНКА.

Український хліборо б не чекав революції,він не хотів і не любив її, він чекав нагоди,щоб одержати землю і волю. І революція в березні 1917 року,була такою нагодую для всіх хліборобів народів Самодержавної Імперії. Вона несла народам нагоду одержати землю,політичні свободи, демократичні реформи і національне унезалежнення.

Після панських коней націоналізація поширилась на коні хліборобські. Те,що було добре в теорії,стало злочинним в революційній практиці. Це було причиною,що в травні 1917 року,в місті Лубнях,на полтавщині, С. ШЕМЕТОМ була заснована УКРАЇНСЬКА ДЕМОКРАТИЧНА ХЛІБОРОБСЬКА ПАРТІЯ,яка поставила своєю метою обороняти право на землю,на хліборобську власність,хоч зерном з якого закільчилася хліборобська партія,можна вважати появу першого українського часопису "Хлібороб",12 листопада 1905 року, в Лубнях,під редакцією Микити Шемета.

За рік, 29 квітня 1918 року, хлібороби-власники зїдуться до Київа, і проголосять,що право приватної власности є фундаментом культури й цивілізації, проголосять Гетьмана і Державну Гетьманщину,щоб боронили націю від комунізму.

Заснована Іваном Франком,ще в 1890 році "РУСЬКО-УКРАЇНСЬКА РАДИКАЛЬНА ПАРТІЯ" провадила культурноосвітню працю серед населення Галичини, все взоруючись на поступ по 1848 році.

На Буковині,в Чернівцях діяло товариство "РУСЬКА ШКОЛА",яке об"єднувало поступову інтелегенцію і яке під впливом творчости Шевченка, діяльности Івана Франка проф.М.Грушевського,в 1910 році змінило свою назву на "УКРАЇНСЬКА ШКОЛА".

В 1907 році,в Київі,було засновано УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО, яке видало наукові "записки" та журнал "Україна" і до якого снувалися звязки культурних діячів зі всіх,тринадцяти,земель України.
У Львові,в 1913 році,постала спортова організація січових стрільців. Скоро стрілецький рух став стихійним і охопив декілька тисяч молоді, яка прагнула військового вишколу і навчання. Будучи обмежені розміром статті,ми не подаємо всієї повноти політичних і громадських сил на Українських Землях в роках 1907-1917. Ми подали лише історичні приклади і факти в яких діяла воля ірраціонального хотіння,ЖИТИ НА СВОЇЙ ЗЕМЛІ.

Такий процес був поширенням західноєвропейського поступу,на Європейському Сході.

Редагував "Луну" Юліян Ловицький. 1907 рік,як слідити за появою нової преси,особливо в західній стороні Української Землі,був роком росту політичного дозрівання.

14 грудня 1907 року,українська радикальна партія на Буковині почала видавати політичний часопис під назвою "Народна Справа". Видавцем і редактором політичного часопису був Наполеон Бігарей.

"Для усіх верств руського народу",було написано на першій сторінці часопису "Народного Слова",яке вийшло 30 грудня 1907 року у Львові. Редакція реклямувала часопис такими словами,друкуючи їх більшим шрифтом: "ілюстрований" ,"політичний", "національний", "всеукраїнський".

У цім напрямку йшла шкільна молодь. Ще в червні того ж року, вона видала місячник під назвою "НА РОЗСВІТІ". Редагував місячник Василь Пачовський.

Група української соціял-демократичної робітничої партії, в Петербурзі в 1907 році тако ж почали видавати часопис українською мовою під назвою "НАША ДУМА". Вийшло два числа і дальше видання було заборонене царською поліцією.

В тім же році зявилися здорові паростки преси українською мовою і по за етнографічною територією. "Американський Голос"для Руського Народу" виходив у Нюйорку,і друкувався той часопис,на пятій стріті номер 424 іст. Вийшло всього чотирнадцять чисел "Американського Голосу". Редагував його Андрій Корпан.

У Скрентоні США тоді,ж вийшов журнал-місячник під назвою "Допоміжний Приятель".

У Бразилії,в місто Куртіба виходив руско-український часопис "ЗОРЯ-АВРОРА". Видавало його емігранське "Товариство Просвіта",а редагував Стефан Петрицький.

К Н И Ж К И Д О П Р О Д А Ж У.

"Листи до Братів - хліборобів". В.Липинський..... 1.ф.6.ш.

"Україна на переломі". В.Липинський..... 1.ф.3.ш.

"Від легенди до правди". Л.Цегельський..... 1.ф.3.ш.

Історія України.Доба Ц.Ради.проф.Дорошенко..... 1.ф.6.ш.

Історія України.Гетьманська Держава.проф.Д.Дорошенко..... 1.ф.6.ш.

"Під колесами історії".проф.С.Томашівський..... 10.ш.

"До нової Полтави".Остап Войнаренко..... 15.ш.

"Нація в поході". С.Шемет.

Як з замовленнями в справі книжок, так і з розрахунками за журнали чи з добровільними пожертвами просимо звертатися на адресу адміністратора.

Ф.ГОНЧАРУК.

Адреса: 35, DAIRYHOUSE ROAD,
DERBY,
ENGLAND.

Один примірник коштує: Англія 2/6, Америка та Канада 1 доляр. Інші країни рівновартість американському долярові.

Редакція ласкаво просить читачів надсилати свої зауваження, побажання, здорову критику і дописи на на адресу адміністратора та Кр.Начальника В.Личманенка.